

Forsvarsministeriet/Miljøministeriet

NOTAT

Marts 2009

ORIENTERING OM PROJEKT VEDRØRENDE UDVIKLING AF RADARSENSORER TIL DETEKTERING AF OLIEFORURENING PÅ HAVET

OSIS projektet

Formålet med OSIS projektet (OSIS ~ "Oil Spill Identification System") er at udvikle et sensorsystem til detektering af olieforurening på havoverfladen - også til brug ved lav sigtbarhed om dagen og om natten. OSIS ApS er et blandt flere danske private OSIS selskaber (med samme ejer og direktør), der står bag udviklingen af et sensorsystem til detektering af olie på havoverfladen.

Der orienteres om status for OSIS projektet nu, da OSIS ApS den 9. marts 2009 er erklæret konkurs. Der gives i notatet en nærmere orientering om konsekvenserne af lukningen af selskabet, herunder en vurdering af konsekvenserne for henholdsvis Miljøministeriet for så vidt angår tabsbegrænsning i forbindelse med Miljøstyrelsens tidligere engagement i OSIS projektet, samt for forsvaret for så vidt angår et projekt vedrørende detektering af olie på havet.

Det kan i øvrigt bemærkes, at OSIS ApS's brev af 26. januar 2009 til Forsvarskommandoen, hvori det blev tilkendegivet, at selskabet pga. manglende driftsfinansiering forventedes lukket, ses at være modtaget af Miljø- og Planlægningsudvalget den 5. februar 2009.

Miljøstyrelsen:

Miljøministeriet har tidligere været involveret i OSIS projektet vedrørende Miljøstyrelsens administration af tilskud til et udviklingsprojekt. Tilskuddene blev givet til en række OSIS selskaber, som blev etableret til gennemførelse af projektet. Projektet løb i perioden 1999-2006 i henholdsvis en foranalyse og en projektfase I og II. Fase I og II skulle finansieres med tilskud fra EU-Kommissionens LIFE-program suppleret med finansiering fra andre kilder. Projektet skulle dermed blive "udgiftsneutralt" for Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen har udlæg/tab for ca. 25 mio. kr. med tillæg af renter.

Med bistand fra Kammeradvokaten og et privat revisionsfirma blev Miljøstyrelsens direktion i efteråret 2006 bekendt med uregelmæssigheder i projektet. Miljøministeriet underrettede Rigsrevisionen, og efter råd fra Kammeradvokaten underrettede Miljøstyrelsen også Københavns Politi, der indledte en strafferetlig efterforskning af sagen. Sagen blev omtalt i medierne i anden halvdel af 2006. Rigsrevisionen konstaterede, at Miljøstyrelsen ikke havde lov- og bevillingsmæssig hjemmel til de foretagne dispositioner vedrørende OSIS projektet i fase I og II. Rigsrevisionen konstaterede, at der har været afgivet urigtige oplysninger til Miljøstyrelsens årsrapport, hvilket har været med til at gøre det vanskeligere at afdække forholdene for såvel styrelsens ledelse som Rigsrevisionen. Rigsrevisionen fandt det tilfredsstillende, at Miljøstyrelsens direktion underrettede Rigsrevisionen, da de blev bekendt med de konstaterede uregelmæssigheder. I Miljøstyrelsen er der som følge af sagen bortvist en overenskomstansat medarbejder, mens et tjenstligt forhør af en tjenstemandsansat medarbejder er udsat, indtil der foreligger en strafferetlig afklaring.

Miljøstyrelsen har med bistand fra Kammeradvokaten siden efteråret 2006 været i fortsatte drøftelser med virksomhederne bag OSIS med henblik på at minimere styrelsens økonomiske tab. Da Forsvarskommandoen i 2008 anmoder Kammeradvokaten om bistand til at forhandle en kontrakt med OSIS ApS om et OSIS udviklingsprojekt, vurderer Kammeradvokaten som statens repræsentant mulighed for at forhandle en trepartsaftale mellem Miljøstyrelsen og Forsvarskommandoen på den ene side og OSIS ApS på den anden side. Miljøstyrelsen indtræder således i trepartsaftalen alene med henblik på tabsbegrænsning. Muligheden for OSIS ApS's tilbagebetaling af Miljøstyrelsens krav i henhold til aftalen var afhængig af, om projektet kunne tiltrække ny finansiering, om den igangværende prototype-test kunne gennemføres succesfuldt samt om projektet ville blive en kommerciel succes. Som en del af trepartsaftalen hæves den landsretssag om tilbagebetaling, som Miljøstyrelsen med bistand fra Kammeradvokaten havde anlagt mod OSIS selskaberne. Miljøstyrelsen indgår trepartsaftalen efter udtalelse fra Kammeradvokaten som det bedst opnåelige resultat med henblik på at minimere styrelsens økonomiske tab.

Lukningen af OSIS ApS vil således få statsfinansielle konsekvenser for Miljøministeriet, idet Miljøstyrelsen ikke vil modtage royalty indtægter fra selskabets forventede efterfølgende kommercielle nyttiggørelse af den udviklede teknologi. Royalty indtægterne skulle i medfør af trepartsaftalen oppebæres, indtil Miljøstyrelsens udlæg var tilbagebetalt med tillæg af procesrenter. Miljøministeriet har anmodet Kammeradvokaten om fortsat bistand til at vurdere Miljøstyrelsens retsstilling i forhold til lukningen af selskabet.

Forsvaret:

COWI A/S udarbejdede i oktober 2007 for Forsvarsministeriet en risikoanalyse for olie- og kemikalieforurening i danske farvande frem til 2020. På baggrund heraf udarbejdede Forsvarsministeriet ultimo 2007 en kapacitetsundersøgelse af det samlede havmiljøberedskab. Kapacitetsundersøgelsen peger på forskellige muligheder for forbedring af effekten af det eksisterende havmiljøberedskab, som f.eks. gennem udvikling og implementering af materiel/udstyr, som vil gøre det muligt at bekæmpe olieforurening også i mørke og under nedsat sigtbarhed.

En prototype for et sådant sensorsystem - udviklet af firmaet OSIS ApS - blev således sideløbende med undersøgelserne af havmiljøberedskabet testet og afprøvet på et af forsvarets miljøskibe. På baggrund af de gode muligheder, der lå i projektet, udtalte forsvarsministeren i februar 2008 i et svar til MPU alm.del-Spørgsmål 105 og 107 om det danske olieberedskab og brugen af sensorer til at observere olie på havoverfladen i mørke, bl.a.; *"...at forsvaret i løbet af 2008 har til hensigt at indkøbe kapaciteter til brug for miljøskibene således, at de vil være i stand til at bekæmpe olieforurening på havoverfladen om natten eller under nedsat sigt."*

Henset hertil og således med det formål at forbedre effektiviteten af det eksisterende havmiljøberedskab, indgik Forsvarskommandoen med bistand fra Kammeradvokaten primo juni 2008 en aftale med OSIS ApS om erhvervelse af to unikke sensorer, udviklet af OSIS ApS, til bekæmpelse af olieforurening. Miljøministeriet indgik tillige i aftalen, jf. ovenfor.

Aftalen indebar for så vidt angår forsvaret, at Forsvarskommandoen skulle betale i alt 6 mio. kr. for erhvervelsen af to sensorer fordelt på to rater. 1. rate på 4,5 mio. kr. skulle gives som forudbetaling i takt med indkøb af materialer til sensorerne, mod at forsvaret fik ejendomsret over materialer, software m.v. 2. rate på 1,5 mio. kr. skulle forfalde til betaling, dersom forsvaret senest den 31. december 2009 kunne bekræfte at ville erhverve sensorerne efter tilfredsstillende afprøvning.

Ifølge aftalen skulle to nye prototype-sensorer (hver bestående af en radardel og en tykkelsesmåler) stilles til rådighed og installeres på miljøskibene Gunnar Seidenfaden og Gunnar Thorsen senest den 1. december 2008 med henblik på test og demonstration i perioden 1. december 2008 til 31. december 2009.

Efterfølgende blev det imidlertid klart for forsvaret, at OSIS ApS havde udarbejdet en helt ny sensor-konfiguration, der krævede flere skibstekniske ændringer end forudsat og nødvendiggjorde, at forsvaret bl.a. måtte foretage omfattende strukturelle ændringer af skibenes mastekonstruktion.

OSIS ApS oplyste ikke noget forud for aftaleindgåelsen, der kunne give forsvaret anledning til at tro, at de nye prototype-sensorer ikke havde samme fysiske udformning og dermed kunne monteres på samme måde som den tidligere testede prototype-sensor. Den af OSIS ApS i brevet af 26. januar 2009 til Forsvarskommandoen anførte forsinkelse fra forsvarets side, må således fuldstændigt afvises med henvisning til såvel den indgåede trepartsaftale som til sagens fakta.

Der er heller intet i trepartsaftalen, der indikerer, at OSIS ApS påregnede en 6 måneders testperiode som forudsætning for den endelige installering af sensorerne. Tværtimod fremgik det alene af aftalen, at OSIS ApS skulle foretage test og demonstration i perioden 1. december 2008 til 31. december 2009. Alligevel meddelte selskabet Forsvarskommandoen i ovennævnte brev af 26. januar 2009, at selskabet ville lukke med udgangen af måneden udelukkende som følge af en af OSIS ApS påstået 6 måneders forsinkelse af projektet.

For så vidt angår forsvarets krav mod OSIS ApS, er status, at forsvaret pr. 26. januar 2009 i alt har finansieret indkøb af komponenter for ca. 5 mio. kr., og således ca. 0,5 mio. kr. mere end forsvaret ifølge aftalen var forpligtet til på dette tidspunkt. Forsvarets Materieltjeneste har i overensstemmelse med aftalen modtaget de to radardele med tilhørende hardware og software.

Det vurderes, at selve radarkapaciteten til detektering af olie på havoverfladen – også om natten og ved nedsat sigtbarhed – vil kunne færdiggøres fra forsvarets side, hvorimod det nærmere skal afklares, hvorvidt tykkelsesmålerne vil kunne færdiggøres.